

Forum Standaardisatie - Indeling van standaarden

1. Aanleiding en doel

Forum en College Standaardisatie beheren de lijsten met standaarden ('pas toe of leg uit' en gangbaar). Deze lijsten zijn beschikbaar via de webapplicatie op <http://lijsten.forumstandaardisatie.nl>

Op dit moment staan de standaarden relatief los van elkaar op de lijsten. De functionele samenhang tussen standaarden komt nu nauwelijks terug in de presentatie. Het inzicht dat de gebruiker wordt geboden is daardoor niet optimaal.

Om samenhang aan te brengen in de standaarden op de lijsten van Forum en College¹ is de indeling ontwikkeld die in paragraaf 3 wordt beschreven. In de laatste paragraaf (4) is de huidige 'pas toe of leg uit'-lijst conform deze indeling gepresenteerd om een indruk te geven van de werking.

2. Totstandkoming

Proces

Een eerder concept van dit document is ter commentaar voorgelegd aan:

- Matthijs Punter en Erwin Folmer van TNO;
- Marc van Hilvoorde, Alexander Fase en Marijke Salters van het "centrum voor standaarden" binnen Logius.
- Beheerders/belanghebbenden van de verschillende standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. De ontvangen reacties zijn verwerkt.

Op 13 december zal het stuk aan het Forum Standaardisatie ter besluitvorming worden voorgelegd. Na positieve besluitvorming zal de indeling worden geïmplementeerd in de webapplicatie met de lijsten.

Inhoud

In het proces van totstandkoming is gebruikgemaakt van bestaande indelingen van standaarden (zoals van Jian & Zhao, 2003). Deze zijn vaak internationaal georiënteerd en dekken vaak een deel van de standaarden af (bijv. alleen semantische standaarden).²

De volgende indelingen zijn wel bekeken maar bleken minder goed bruikbaar:

- OSI-model: Deze heeft alleen betrekking op de het niveau van technische interoperabiliteit. Het OSI-model onderscheidt daarbinnen 7 lagen. Veel standaarden op de lijsten hebben geen betrekking op technische interoperabiliteit. Het OSI-model is te gedetailleerd en biedt niet meer inzicht in de samenhang van standaarden op de lijst.
- Indeling van E-Topia (BZK/OBR): In deze indeling wordt een analogie gezocht met ed fysieke praktijk (VVV, Bibliotheek, Notaris, Post). Deze indeling bleek moeilijk eenduidig toepasbaar op standaarden. Mede daardoor bood de indeling niet meer inzicht in de samenhang van standaarden op de lijst.

¹ De indeling wordt vooralsnog niet gebruikt voor het overzicht van standaarden in wet- en regelgeving. Als de indeling bevalt, dan deze ook op dat overzicht toegepast worden.

² Zie "State of the Art on Semantic IS Standardization, Interoperability & Quality", hoofdstuk 3, <https://noiv.nl/files/2011/03/SOTA.pdf>

3. Indeling van standaarden

A. Op welke niveau draagt de standaard bij aan interoperabiliteit?

Niveau van interoperabiliteit		Definitie
Proces		Hoe en wanneer gegevens worden gegevens tussen organisaties uitgewisseld.
Betekenis		Semantiek van gegevens.
Structuur		Syntax of schrijfwijze van gegevens.
Techniek	Formaat	Verpakking (bestand of bericht) waarin de gegevens worden verzonden.
	Berichtuitwisseling	Transportmiddel waarmee de verpakking wordt verzonden.
	Connectie	Verbinding waarlangs het transportmiddel voert.

B. Op wat voor een functionaliteit heeft de standaard betrekking?

Functionaliteit	Definitie
Documenten	Reviseerbare en niet-reviseerbare ongestructureerde gegevens.
Communicatie en samenwerking	Persoonlijke gegevensuitwisseling via bijv. E-mail, Agenda, IM & VoIP
Gestructureerde gegevens	Gegevens die logisch geordend en daardoor 'machine readable' zijn.
Identitymanagement	Gebruikers administreren, authenticeren en autoriseren voor gebruik van informatiesystemen
Informatiebeveiliging	Maatregelen voor beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van gegevens
Metadata	Gegevens die de karakteristieken van andere, opzichzelfstaande gegevens beschrijven.
Multimedia	Audio, video, afbeeldingen
Logistiek	Protocollen voor gegevensuitwisseling via een netwerk
Web	Informatie-ontsluiting via een user-agent (bijv. webbrowser, screenreader, app etc.)

C. Voor wat voor een soort informatie is de standaard bruikbaar?

Sector	Definitie
Generiek	D.w.z. geen specifieke soort informatie
Financiën en administratie	<niet nader gedefinieerd>
Infrastructuur en milieu	<niet nader gedefinieerd>
Onderwijs	<niet nader gedefinieerd>
Openbaar bestuur	<niet nader gedefinieerd>
Veiligheid en justitie	<niet nader gedefinieerd>
Werk (incl. sociale zekerheid)	<niet nader gedefinieerd>
Zorg	<niet nader gedefinieerd>

D. Heeft de standaard een relatie met andere open standaarden?

Relatie met andere standaarden	Definitie
Profiel op	De standaard betreft een inperking van of toepassingsvoorschriften over de keuzemogelijkheden binnen een bepaalde andere standaard.
Vereist	De standaard heeft een bepaalde andere standaard nodig om te kunnen functioneren.
Complementair met	De standaard kan goed gebruikt worden in combinatie met een bepaalde andere standaard.

E. Is de standaard internationaal of nationaal van aard?

Doelgroep	Definitie
Internationaal	De standaard is binnen en buiten Nederland bruikbaar.
Nationaal o.b.v. internationaal	Een nationale standaard die (deels) is gebaseerd op een internationale standaard.
Nationaal	De standaard is alleen binnen Nederland bruikbaar.

4. Indeling toegepast op huidige 'pas toe of leg uit'-lijst

Standaard	A. Niveau van interoperabiliteit				B. Functionaliteit	C. Soort informatie	D. Relatie met andere open standaarden	E. Internationaal / Nationaal
	Proces	Betekenis	Structuur	Techniek				
Aquo-standaard				F	Gestructureerde gegevens	Infrastructuur en milieu	Complementair met: StUF en Geo-standaarden	Nationaal
E-portfolio NL				F	Gestructureerde gegevens	Onderwijs / Werk	Profiel op: IMS ePortfolio	Nationaal o.b.v. internationaal
ebMS en WUS conform OSB (nu: Digikoppeling)				B	Logistiek / Gestructureerde gegevens	Generiek	Profiel op: WUS en ebMS Vereist: http 1.1, SOAP 1.1, WSDL 1.1, XML 1.0 (Second Edition), XML Schema Part 1: Structures, XML Schema Part 2: Data types, TLS 1.0, HTTP over TLS (RFC2818), X.509 PKI Certificate and CRL Profile (RFC 3280), WS-Security 1.0, WS-Addressing 1.0, Web Services Addressing 1.0 – Metadata, SOAP 1.1 Binding for MTOM 1.0, NIST FIPS 197. AES, ETSI TS 102 176-1 Electronic Signatures and Infrastructures (ESI). ISO 15000-2 ebXML Message Service Specification. PKI.Overheid, [RFC 2392] Content-ID and Message-ID url's, PKCS #1 RFC 2437, Internet Message Format RFC 2822. XMLDSIG. XML Encryption, XML Canonicalization	Nationaal o.b.v. internationaal
Geo-standaarden				F	Gestructureerd gegevens	Infrastructuur en milieu	Profiel op: ISO 19142, ISO 19128, ISO 19115 en ISO 19119. Complementair met: StUF en Aquo-standaard	Nationaal o.b.v. internationaal
IPv6 en IPv4				C	Logistiek	Generiek		Internationaal
JPEG				F	Multimedia	Generiek		Internationaal
NEN-ISO/IEC 27001					Informatiebeveiliging	Generiek		Internationaal
NEN-ISO/IEC 27002					Informatiebeveiliging	Generiek		Internationaal
NL LOM				F	Metadata	Onderwijs	Profiel op: IEEE LOM Complementair met: OAI-PMH	Nationaal o.b.v. internationaal
OAI-PMH				T	Metadata	Generiek	Complementair met: NL LOM	Internationaal
ODF				F	Documenten	Generiek	Complementair met: PDF 1.7 en PDF/A-1	Internationaal
PDF 1.7				F	Documenten	Generiek	Complementair met: PDF/A-1 en ODF	Internationaal

Standaard	A. Niveau van interoperabiliteit				B. Functionaliteit	C. Soort informatie	D. Relatie met andere open standaarden	E. Internationaal / Nationaal
	Proces	Betekenis	Structuur	Techniek				
PDF/A-1				F	Documenten	Generiek	Complementair met: PDF 1.7 en ODF	Internationaal
PNG				F	Multimedia	Generiek		Internationaal
SAML				F	Identitymanagement	Generiek	Vereist: http of https / TLS of SOAP, URI, XML, URL Complementair met XACML, WS-Sec, Digikoppeling, TLS, SHA-2, LDAP	Internationaal
SEPA-standaarden					Gestructureerde gegevens	Financiën en administratie	Complementair met: ISO 20022 Vereist: ISO13616 (IBAN)	Internationaal
SETU-standaard				F	Gestructureerde gegevens	Werk / Financiën en administratie	Profiel op: HR-XML	Nationaal o.b.v. internationaal
StUF				F	Gestructureerde gegevens	Openbaar bestuur	Vereist: Digikoppeling Complementair met: Geo-standaarden en Aquo-standaard	Nationaal
Webrichtlijnen				F	Web, Multimedia, Documenten, Metadata	Generiek	Vereist: WCAG 2.0 Complementair met: ODF, PDF1.7, PDF/A-1, HTML, XHTML, Plain Text, CSS, SMIL, WAI-ARIA	Nationaal o.b.v. internationaal
WSRP				F	Web	Generiek		Internationaal
XBRL en Dimensions				F	Gestructureerde gegevens	Financiën en administratie		Internationaal